

ॐ नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः, श्री गुरुभ्यो नमः,
हरिः ॐ

4.6 चतुर्थकाण्डे षष्ठः प्रश्नः - परिषेचन-सं

Contents

4.6 चतुर्थकाण्डे षष्ठः प्रश्नः - परिषेचन-संस्काराभिधानं

1

ॐ नमः परमात्मने , श्री महागणपतये नमः , श्री गुरुभ्यो नमः , हरिः ॐ

4.6 चतुर्थकाण्डे षष्ठः प्रश्नः - परिषेचन-संस्काराभिधानं

4.6 चतुर्थकाण्डे षष्ठः प्रश्नः - परिषेचन-संस्काराभिधानं

TS 4.6.1.1

अश्मन् । ऊर्जम् । पर्वते । शिश्रियाणाम् । वाते । पर्जन्ये । वरुणस्य । शुष्मे ॥ अद्भ्य
इत्यन्त - भ्यः । ओषधीभ्य इत्योषधि - भ्यः । वनस्पतिभ्य इति वनस्पति - भ्यः । अधीति ।
संभृतामिति सं - भृताम् । ताम् । नः । इषम् । ऊर्जम् । धत्त । मरुतः । सः । रराणा इति
सं - रराणाः ॥ अश्मन् । ते । क्षुत् । अमुम् । ते । शुक् । ऋच्छतु । यम् । द्विष्मः ॥
समुद्रस्य । त्वा । अवाक्या । अग्ने । परीति । व्ययामसि ॥ पावकः । अस्मभ्यमित्यस्म -
भ्यम् । शिवः । भव ॥ हिमस्य । त्वा । जरायुणा । अग्ने । परीति । व्ययामसि ॥ पावकः
। अस्मभ्यमित्यस्म - भ्यम् । शिवः । भव ॥ उपेति । 1

TS 4.6.1.2

ज्मन् । उपेति । वेतसे । अवन्तरमित्यवन्त-तरम् । नदीषु । आ ॥ अग्ने । पित्तम् । अपाम्
। असि ॥ मण्डूकि । तामिः । एति । गृहि । सा । इमम् । नः । यज्म ॥ पावकवर्णमिति
पावक - वर्णम् । शिवम् । कृधि ॥ पावके । एति । चितयन्त्या । कृपा ॥ क्षामन् । रुरुचे
। उषसः । न । भानुना ॥ तूर्वन् । न । यामन् । एतशस्य । नु । रणे । एति । यः ।

घृणे ॥ न । तृ॒षा॒णः । अ॒जरः ॥ अ॒ग्रे । पा॒व॒क॒ । रो॒चिषा॑ । म॒न्द्रया॑ । दे॒व । जि॒ह्वा॑ ॥
एति॑ । दे॒वान् । 2

TS 4.6.1.3

व॒क्षि । यक्षि॑ । च ॥ सः । नः । पा॒व॒क॒ । दी॒दिवः॑ । अ॒ग्रे । दे॒वान् । इ॒ह । एति॑ ।
व॒ह ॥ उपेति॑ । य॒ज्ञम् । ह॒विः । च । नः ॥ अ॒पाम् । इ॒दम् । न्यय॑न॒मिति॑ नि - अय॑नम्
। स॒मु॒द्रस्य॑ । नि॒वेश॑न॒मिति॑ नि - वे॒श॑नम् ॥ अ॒न्यम् । ते । अ॒स्मत् । त॒प॒न्तु । हे॒तयः॑ ।
पा॒व॒कः । अ॒स्मभ्य॑मि॒त्यस्म॑ - भ्यम् । शि॒वः । भ॒व ॥ नमः॑ । ते । हर॑से । शो॒चिषे॑ ।
नमः॑ । ते । अ॒स्तु । अ॒र्चिषे॑ ॥ अ॒न्यम् । ते । अ॒स्मत् । त॒प॒न्तु । हे॒तयः॑ । पा॒व॒कः ।
अ॒स्मभ्य॑मि॒त्यस्म॑ - भ्यम् । शि॒वः । भ॒व ॥ नृ॒षद् इति॑ नृ - स॒दे । वट् । 3

TS 4.6.1.4

अ॒प्सुष॑द् इत्य॑प्सु - स॒दे । वट् । व॒न॒सद् इति॑ वन - स॒दे । वट् । ब॒र॒हि॒षद् इति॑ ब॒र॒हि॒
- स॒दे । वट् । सु॒व॒र्विद् इति॑ सु॒वः - वि॒दे । वट् ॥ ये । दे॒वाः । दे॒वाना॑म् । य॒ज्ञियाः॑
। य॒ज्ञिया॑नाम् । स॒व॒त्स॒री॒णमिति॑ सं - व॒त्स॒री॒णा॑म् । उपेति॑ । भा॒गम् । आ॒स॒ते ॥ अ॒हु॒ताद्
इत्य॑हुत - अ॒दः । ह॒विषः॑ । य॒ज्ञे । अ॒स्मिन् । स्व॒यम् । जु॒हु॒द्धम् । म॒धु॒नः । घृ॒तस्य॑ ॥
ये । दे॒वाः । दे॒वेषू॑ । अधी॑ति । दे॒व॒त्वमिति॑ दे॒व - त्वम् । आ॒य॒न् । ये । ब्र॒ह्म॑णः ।
पु॒र ए॒तार॑ इति॑ पु॒रः - ए॒तारः॑ । अ॒स्य ॥ येभ्यः॑ । न । ऋ॒ते । प॒व॒ते । धाम॑ । किम्
। च॒न । न । ते । दि॒वः । न । पृ॒थि॒व्याः । अधी॑ति । स्तु॒षु ॥ प्रा॒ण॒दा इति॑ प्रा॒ण - दाः । 4

TS 4.6.1.5

अ॒पा॒न॒दा इत्य॑पान - दाः । व्या॒न॒दा इति॑ व्या॒न - दाः । च॒क्षु॒र्दा इति॑ चक्षुः-दाः । व॒र्चो॒दा इति॑
व॒र्चः-दाः । व॒रि॒वो॒दा इति॑ वरि॒वः-दाः ॥ अ॒न्यम् । ते । अ॒स्मत् । त॒प॒न्तु । हे॒तयः॑ । पा॒व॒कः
। अ॒स्मभ्य॑मि॒त्यस्म॑ - भ्यम् । शि॒वः । भ॒व ॥ अ॒ग्निः । ति॒ग्मे॒न । शो॒चिषा॑ । य॒स॒त् ।

विश्वम् । नीतिं । अत्रिणम् ॥ अग्निः । नः । वःसते । रयिम् ॥ सः । एना । अनीकेन ।
सुविदत्र इति सु-विदत्रः । अस्मे इति । यष्टौ । देवान् । आयजिष्ठ इत्या-यजिष्ठः । स्वस्ति ॥
अदब्धः । गोपा इति गो - पाः । उत । नः । परस्पा इति परः - पाः । अग्रे । द्युमदिति
द्यु - मत् । उत । रेवत् । दिदीहि ॥ 5

(उप-देवान्-वट्-प्राणदा-श्चतुश्चत्वारिंशच्च) (A1)

TS 4.6.2.1

य । इमा । विश्वा । भुवनानि । जुह्वत् । ऋषिः । होता । निषसादेति नि - ससाद । पिता ।
नः ॥ सः । आशिषेत्या - शिषा । द्रविणम् । इच्छमानः । परमच्छद इति परम - छदः । वरे
। एति । विवेश ॥ विश्वकर्मेति विश्व-कर्मा । मनसा । यत् । विहाया इति वि-हायाः । धाता ।
विधातेति वि - धाता । परमा । उत । सन्दगिति सं-दृक् ॥ तेषाम् । इष्टानि । समिति । इषा
। मदन्ति । यत्र । सप्तर्षीनिति सप्त-ऋषीन् । परः । एकम् । आहुः ॥ यः । नः । पिता ।
जनिता । यः । विधातेति वि - धाता । यः । नः । सतः । अभि । एति । सत् । जजान ॥ 6

TS 4.6.2.2

यः । देवानाम् । नामधा इति नाम - धाः । एकः । एव । तम् । सप्रश्नमिति सं - प्रश्नम् ।
भुवना । यन्ति । अन्या ॥ ते । एति । अयजन्तु । द्रविणम् । समिति । अस्मै । ऋषयः
। पूर्वे । जरितारः । न । भूना ॥ असूर्ता । सूर्ता । रजसः । विमान इति वि - माने । ये
। भूतानि । समकृण्वन्निति सं - अकृण्वन् । इमानि ॥ न । तम् । विदाथ । यः । इदम् ।
जजान । अन्यत् । युष्माकम् । अन्तरम् । भवति ॥ नीहारेण । प्रावृताः । जल्प्या । च
। असुतृप इत्यसु - तृपः । उक्थशास इत्युक्थ - शासः । चरन्ति ॥ परः । दिवा । परः ।
एना । 7

TS 4.6.2.3

पृथिव्या । पुरः । देवेभिः । असुरैः । गुह्यं । यत् ॥ कम् । स्वित् । गर्भम् । प्रथमम् ।
 । दुद्धे । आपः । यत्र । देवाः । समगच्छन्तेति सं - अगच्छन्त । विश्वे ॥ तम् । इत् ।
 । गर्भम् । प्रथमम् । दुद्धे । आपः । यत्र । देवाः । समगच्छन्तेति सं - अगच्छन्त ।
 विश्वे ॥ अजस्यं । नाभौ । अधीतिं । एकम् । अर्पितम् । यस्मिन् । इदम् । विश्वम् ।
 । भुवनम् । अधीतिं । श्रितम् ॥ विश्वकर्मेति विश्व - कर्मा । हि । अजनिष्ट । देवः ।
 आत् । इत् । गन्धर्वः । अभवत् । द्वितीयः ॥ तृतीयः । पिता । जनिता । ओषधीनाम् । 8

TS 4.6.2.4

अपाम् । गर्भम् । वीतिं । अदधात् । पुरुत्रेति पुरु - त्रा ॥ चक्षुषः । पिता । मनसा । हि ।
 धीरः । घृतम् । एने इति । अजनुत् । नन्नमाने इति ॥ यदा । इत् । अन्ताः । अददहन्त ।
 । पूर्वं । आत् । इत् । द्यावापृथिवी इति द्यावा - पृथिवी । अप्रथेताम् ॥ विश्वतश्चक्षुरिति
 विश्वतः - चक्षुः । उत । विश्वतोमुख इति विश्वतः - मुखः । विश्वतोहस्त इति विश्वतः - हस्तः ।
 । उत । विश्वतस्पादिति विश्वतः-पात् ॥ समिति । बाहुभ्यामिति बाहु-भ्याम् । नमति । समिति ।
 । पतत्रैः । द्यावापृथिवी इति द्यावा - पृथिवी । जनयन् । देवः । एकः ॥ किम् । स्वित् ।
 आसीत् । अघिष्ठानमित्याधि - स्थानम् । आरंभणमित्या - रंभणम् । कृतम् । स्वित् । किम् ।
 । आसीत् ॥ यदि । भूमिम् । जनयन् । 9

TS 4.6.2.5

विश्वकर्मेति विश्व - कर्मा । वीतिं । द्याम् । और्णात् । महिना । विश्वचक्षा इति विश्व - चक्षाः ।
 ॥ किम् । स्वित् । वनम् । कः । उ । सः । वृक्षः । आसीत् । यतः । द्यावापृथिवी इति
 द्यावा - पृथिवी । निष्टुक्षुरिति निः - तुक्षुः ॥ मनीषिणः । मनसा । पृच्छत । इत् । उ ।
 तत् । यत् । अद्व्यतिष्ठदित्याधि - अतिष्ठत् । भुवनानि । धारयन् ॥ या । ते । धामानि ।
 पुरमाणि । या । अवमा । या । मद्ध्यमा । विश्वकर्मन्निति विश्व - कर्मन् । उत । इमा ॥

शि॒क्षं॑ । स॒खिभ्य॑ इति॒ स॒खि॑ - भ्यः । ह॒विषि॑ । स्व॒धाव॑ इति॒ स्व॒धा॑ - वः । स्व॒यम् । य॒ज॒स्व । त॒नुव॑म् । जु॒षा॒णः ॥ वा॒चः । प॒तिम् । वि॒श्वक॑र्माण॒मिति॑ वि॒श्व॑ - क॒र्माण॑म् । उ॒तये॑ ॥ 10

TS 4.6.2.6

म॒नो॒यु॒ज॒मिति॑ म॒नः॑ - यु॒ज॑म् । वा॒जै॑ । अ॒द्य । हु॒वे॒म् ॥ सः॑ । नः॑ । नेदि॑ष्ठा । ह॒व॒नानि॑ । जो॒ष॒ते । वि॒श्वश॑भृ॒रिति॑ वि॒श्व॑ - श॒भूः । अ॒व॒से । सा॒धुक॑र्मेति॒ सा॒धु॑ - क॒र्मा ॥ वि॒श्वक॑र्म॒न्निति॑ वि॒श्व॑ - क॒र्म॒न् । ह॒विषा॑ । वा॒वृ॒धा॒नः । स्व॒यम् । य॒ज॒स्व । त॒नुव॑म् । जु॒षा॒णः ॥ मु॒ह्य॑न्तु । अ॒न्ये । अ॒भि॒तः । स॒प॒त्नाः॑ । इ॒ह । अ॒स्माक॑म् । म॒घवे॑ति॒ म॒घ॑ - वा । सू॒रिः । अ॒स्तु ॥ वि॒श्वक॑र्म॒न्निति॑ वि॒श्व॑ - क॒र्म॒न् । ह॒विषा॑ । व॒दर्ध॑नेन । त्रा॒ता॒रम् । इ॒न्द्रम् । अ॒कृ॒णोः । अ॒व॒द्व्यम् ॥ त॒स्मै॑ । वि॒शः । स॒मि॒ति॑ । अ॒न॒म॒न्त॒ । पू॒र्वीः । अ॒यम् । उ॒ग्रः । वि॒ह॒व्यं॑ इति॒ वि॒ह॒व्यः॑ । य॒था॑ । अ॒स॒त् ॥ स॒मु॒द्राय॑ । व॒यु॒नाय॑ । सि॒न्धू॒नाम् । प॒तये॑ । न॒मः॑ ( ) ॥ न॒दी॒नाम् । स॒र्वा॒साम् । पि॒त्रे । जु॒हु॒त । वि॒श्वक॑र्म॒ण इति॑ वि॒श्व॑ - क॒र्म॒ण॒ । वि॒श्वा॑ । अ॒हां । अ॒म॒र्त्यम् । ह॒विः ॥ 11

(ज॒जानै॑ - नौ - ष॒धी॒नां - भूमिं॑ ज॒नय॑ - नू॒तये॑ - न॒मो - नव॑ च) (A2)

TS 4.6.3.1

उ॒दि॒ति॑ । ए॒नम् । उ॒त्तरा॑मि॒त्यु॒त् - त॒राम् । न॒य॒ । अ॒ग्रे॑ । घृ॒ते॒न॒ । आ॒हु॒ते॒त्या॑ - हु॒त ॥ रा॒यः॑ । पो॒षे॒ण । स॒मि॒ति॑ । सृ॒ज॒ । प्र॒ज॒ये॒ति॑ प्र - ज॒या॑ । च॒ । ध॒ने॒न॒ । च॒ ॥ इ॒न्द्र॑ । इ॒मम् । प्र॒त॒रा॒मिति॑ प्र-त॒राम् । कृ॒धि॒ । स॒जा॒ता॒ना॒मिति॑ स - जा॒ता॒ना॑म् । अ॒स॒त् । व॒शी ॥ स॒मि॒ति॑ । ए॒नम् । व॒र्च॑सा । सृ॒ज॒ । दे॒वे॒भ्यः॑ । भा॒ग॒धा इति॑ भा॒ग॑ - धाः । अ॒स॒त् ॥ य॒स्य॑ । कु॒र्मः॑ । ह॒विः । गृ॒हे । तम् । अ॒ग्रे॑ । व॒दर्ध॑य॒ । त्वम् ॥ त॒स्मै॑ । दे॒वाः । अधी॑ति॒ । ब्र॒व॒न् । अ॒यम् । च॒ । ब्र॒ह्म॑णः । प॒तिः ॥ उ॒दि॒ति॑ । उ॒ । त्वा॒ । वि॒श्वे॑ । दे॒वाः ॥ 12

TS 4.6.3.2

अ॒ग्ने॑ । भ॒रन्तु॑ । चि॒त्तिभि॑रिति॒ चि॒त्ति - भिः॑ ॥ सः । नः॑ । भ॒व । शि॒वत॑म॒ इति॑ शि॒व - त॒मः॑ । सु॒प्रती॑क॒ इति॑ सु - प्र॒तीकः॑ । वि॒भाव॑सुरिति॒ वि॒भा - व॒सुः॑ ॥ प॒ञ्च । दि॒शः॑ । दै॒वीः॑ । य॒ज्ञम् । अ॒व॒न्तु॑ । दे॒वीः॑ । अ॒पेति॑ । अ॒म॒तिम् । दु॒र्म॒तिमि॑ति॒ दुः - म॒तिम् । बा॒ध॒मा॒नाः॑ ॥ रा॒यः॑ । पोषे॑ । य॒ज्ञप॑तिमिति॒ य॒ज्ञ - प॒तिम् । आ॒भज॑न्तीरित्या॑ - भज॑न्तीः ॥ रा॒यः॑ । पोषे॑ । अधी॑ति । य॒ज्ञः । अ॒स्थात् । स॒मि॒द्ध॒ इति॑ सं - इ॒द्धे । अ॒ग्नौ । अधी॑ति । मा॒म॒हानः॑ ॥ उ॒क्थ॑प॒त्र इत्यु॑क्थ - प॒त्रः । ई॒ड्यः॑ । गृ॒भीतः॑ । त॒प्तम् । घ॒र्मम् । प॒रि॒गृ॒ह्येति॑ परि॒-गृ॒ह्य॑ । अ॒य॒ज॒न्त ॥ ऊ॒र्जा । यत् । य॒ज्ञम् । अ॒श॑म॒न्त । दे॒वाः । दै॒व्या॒य । ध॒त्रे॑ । जो॒ष्ट्रे ॥ दे॒व॒श्री॑रिति॒ दे॒व - श्रीः॑ । श्रीम॑णा॒ इति॑ श्री - म॒नाः॑ । श॒तप॑या॒ इति॑ श॒त - प॒याः॑ । 13

TS 4.6.3.3

प॒रि॒गृ॒ह्येति॑ परि - गृ॒ह्य॑ । दे॒वाः । य॒ज्ञम् । आ॒य॒न् ॥ सू॒र्य॑र॒श्मि॒रिति॑ सू॒र्य - र॒श्मिः॑ । ह॒रि॑केश॒ इति॑ ह॒रि - के॒शः॑ । पु॒रस्ता॑त् । स॒वि॒ता । ज्यो॑तिः । उ॒दि॒ति । अ॒या॒न् । अ॒ज॑स्रम् ॥ तस्य॑ । पू॒षा । प्र॒स॒वमि॑ति॒ प्र - स॒वम् । या॒ति । दे॒वः । स॒प॑श्य॒न्निति॑ सं - प॒श्य॒न् । वि॒श्वा॑ । भु॒व॑नानि । गो॒पा इति॑ गो - पाः ॥ दे॒वाः । दे॒वेभ्यः॑ । अ॒द्भ्य॑न्तः । अ॒स्थुः । वी॒तम् । श॒मि॒त्रे । श॒मि॒ता । य॒ज॒द्भ्यै॑ ॥ तु॒रीयः॑ । य॒ज्ञः । य॒त्र । ह॒व्यम् । ए॒ति । त॒तः । पा॒व॒काः । आ॒शिष॑ इत्या॑-शिषः । नः॑ । जु॒ष॒न्ता॒म् ॥ वि॒मान॑ इति॒ वि॒मानः॑ । ए॒षः । दि॒वः । म॒द्भ्यै॑ । आ॒स्ते । आ॒प॒प्रि॒वानि॑त्या॑ - प॒प्रि॒वान् । रो॒द॑सी॒ इति॑ । अ॒न्तरि॑क्षम् ॥ सः । वि॒श्वा॒चीः॑ । अ॒भी॒ति । 14

TS 4.6.3.4

च॒ष्ट्रे । घृ॒ता॒चीः॑ । अ॒न्तरा॑ । पू॒र्वम् । अ॒प॑रम् । च॒ । के॒तुम् ॥ उ॒क्षा । स॒मु॒द्रः । अ॒रु॒णः । सु॒प॒र्ण॒ इति॑ सु - प॒र्णः । पू॒र्व॒स्य । यो॒नि॑म् । पि॒तुः । ए॒ति । वि॒वेश॑ ॥ म॒द्भ्यै॑ । दि॒वः । नि॒हि॒त॒ इति॑ नि - हि॒तः । पृ॒श्निः॑ । अ॒श्मा॑ । वी॒ति । च॒क्र॒मे । र॒ज॑सः । पा॒ति । अ॒न्तौ ॥ इ॒न्द्र॑म् । वि॒श्वाः॑ । अ॒वी॒वृ॒ध॒न् । स॒मु॒द्र॒व्य॑च॒समि॑ति॒ स॒मु॒द्र॒व्य॑च॒सम् । गि॒रः॑ ॥ र॒थी॑त॒ममि॑ति॒

रथि - तमम् । रथीनाम् । वाजा॑नाम् । सत्प॑तिमि॒ति सत् - प॒तिम् । पति॑म् ॥ सु॒म्रहू॑रिति॒ सु॒म्र
- हूः । य॒ज्ञः । दे॒वान् । ए॒ति । च । व॒क्षत् । यक्ष॑त् । अ॒ग्निः । दे॒वः । दे॒वान् । ए॒ति ।
च । व॒क्षत् ॥ वा॒जस्य॑ ( ) । मा॒ । प्र॒सवे॑नेति॒ प्र - स॒वेन॑ । उ॒द्वाभे॑णेत्युत् - ग्रा॒भेण॑ । उ॒दिति॑
। अ॒ग्रभी॑त् ॥ अथ॑ । स॒पत्नान् । इन्द्रः॑ । मे॒ । नि॒ग्राभे॑णिति॒ नि - ग्रा॒भेण॑ । अध॑रान् । अ॒कः
॥ उ॒द्वाभमि॑त्युत् - ग्रा॒भम् । च । नि॒ग्राभमि॑ति॒ नि - ग्रा॒भम् । च । ब्रह्म॑ । दे॒वाः । अ॒वीवृ॑धन्
॥ अथ॑ । स॒पत्नान् । इन्द्रा॑ग्नी इतीन्द्र - अ॒ग्नी । मे॒ । वि॒षूची॑नान् । वी॒ति । अ॒स्यता॑म् ॥ 15

(दे॒वाः - श॒तप॑या - अ॒भि - वा॒जस्य॑ - षड्विं॑शतिश्च) (A3)

TS 4.6.4.1

आ॒शुः । शि॒शा॒नः । वृ॒षभः॑ । न । यु॒द्धम् । घ॒नाघ॑नः । क्षोभ॑णः । च॒र॒षणी॑नाम् ॥
सं॒क्रन्द॑न् इति॒ सं - क्र॑न्दनः । अ॒निमि॑ष इत्य॑नि - मि॒षः । ए॒कवी॑र इत्ये॒क - वी॑रः । श॒तम्
। से॒नाः । अ॒जय॑त् । सा॒कम् । इन्द्रः॑ ॥ स॒क्रन्द॑नेनेति॒ सं - क्र॑न्दनेन । अ॒निमि॑षेणेत्य॑नि -
मि॒षेण॑ । जि॒ष्णुना॑ । यु॒त्का॒रेणे॑ति॒ युत् - का॒रेण॑ । दु॒श्च्यव॑नेनेति॒ दुः-च्य॑वनेन । धृ॒ष्णुना॑ ॥ तत्
। इन्द्रे॑ण । ज॒यत् । तत् । स॒हृद्धं॑ । यु॒धः । न॒रः । इ॒षुह॑स्तेनेतीषु - ह॒स्तेन॑ । वृ॒ष्णा ॥ सः
। इ॒षुह॑स्तेरितीषु - ह॒स्तेः । सः । नि॒षृङ्गि॑भिरिति॒ निष॑ङ्गि - भिः । व॒शी । स॒सृष्टे॑ति॒ सं - सृष्टा॑
। सः । यु॒धः । इन्द्रः॑ । गु॒णेन॑ ॥ स॒सृष्ट॑जिदिति॒ स॒सृष्ट - जि॑त् । सो॒मपा॑ इति॒ सोम॑ - पाः
। बा॒हुश॑र्धीति॒ बाहु॑ - श॒र्धी । ऊ॒र्ध्वध॑न्वेत्यू॒र्ध्व - ध॑न्वा । प्र॒तिहि॑ताभिरिति॒ प्रति॑ - हि॒ताभिः॑
। अ॒स्ता ॥ बृ॒हस्प॑ते । प॒रीति॑ । दी॒य । 16

TS 4.6.4.2

रथे॑न । र॒क्षो॒हेति॑ रक्षः - हा । अ॒मित्रा॑न् । अ॒प॒बाध॑मान् इत्य॑प - बाध॑मानः ॥ प्र॒भृञ्ज॑निति॒ प्र
- भृ॒ञ्जन् । से॒नाः । प्र॒मृण॑ इति॒ प्र - मृ॒णः । यु॒धा । ज॒यन् । अ॒स्माक॑म् । ए॒धि । अ॒वि॒ता
। रथा॑नाम् ॥ गो॒त्रभि॑दुमिति॒ गोत्र॑ - भि॒दम् । गो॒वि॒दुमि॑ति॒ गो - वि॒दम् । वज्र॑बाहुमिति॒ वज्र॑ -

बाहुम् । जयन्तम् । अज्मं । प्रमृणन्तमिति प्र - मृणन्तम् । ओजसा ॥ इमम् । सजाता इति
स - जाताः । अन्विति । वीर्यद्धम् । इन्द्रम् । सखायः । अनु । समिति । रभद्धम् ॥
बलविज्ञाय इति बल - विज्ञायः । स्थविरः । प्रवीर इति प्र - वीरः । सहस्वान् । वाजी ।
सहमानः । उग्रः ॥ अभिवीर इत्यभि - वीरः । अभिसत्वेत्यभि - सत्वा । सहोजा इति सहः
- जाः । जैत्रम् । इन्द्र । रथम् । एति । तिष्ठ । गोविदिति गो - वित् ॥ अभीति । गोत्राणि
। सहसा । गहमानः । अदायः । 17

TS 4.6.4.3

वीरः । शतमन्युरिति शत - मन्युः । इन्द्रः ॥ दुश्च्यवन इति दुः - च्यवनः । पृतनाषाट् ।
अयुद्धयः । अस्माकम् । सेनाः । अवतु । प्रेति । युध्विति युत् - सु ॥ इन्द्रः । आसाम् ।
नेता । बृहस्पतिः । दक्षिणा । यज्ञः । पुरः । एतु । सोमः ॥ देवसेनानामिति देव - सेनानाम्
। अभिभञ्जतीनामित्यभि - भञ्जतीनाम् । जयन्तीनाम् । मरुतः । यन्तु । अग्रे ॥ इन्द्रस्य ।
वृष्णः । वरुणस्य । राज्ञः । आदित्यानाम् । मरुताम् । शर्द्धः । उग्रम् ॥ महामनसामिति
महा - मनसाम् । भुवनच्यवानामिति भुवन - च्यवानाम् । घोषः । देवानाम् । जयताम् ।
उदिति । अस्थात् ॥ अस्माकम् । इन्द्रः । समृतेष्विति सं - ऋतेषु । ध्वजेषु । अस्माकम्
। याः । इषवः । ताः । जयन्तु ॥ 18

TS 4.6.4.4

अस्माकम् । वीराः । उत्तर इत्युत् - तरे । भवन्तु । अस्मान् । उ । देवाः । अवतु ।
हवेषु ॥ उदिति । हरुष्य । मघवन्निति मघ - वन् । आयुधानि । उदिति । सत्वंनाम् ।
मामकानाम् । महाशंसि ॥ उदिति । वृत्रहन्निति वृत्र-हन् । वाजिनम् । वाजिनानि । उदिति
। रथानाम् । जयताम् । एतु । घोषः ॥ उप । प्रेति । इत् । जयत । नरः । स्थिराः ।
वः । सन्तु । बाहवः ॥ इन्द्रः । वः । शर्म । यच्छतु । अनाधृष्या इत्यना - धृष्याः । यथा
। असंथ ॥ अवसृष्टेत्यव - सृष्टा । परेति । पत् । शरव्ये । ब्रह्मसंशितेति ब्रह्म-संशिता ॥

गच्छ । अ॒मित्रान् । प्रेति । 19

TS 4.6.4.5

वि॒श । मा । ए॒षाम् । कम् । च॒न । उ॒दिति॑ । शि॒षः ॥ म॒र्माणि॑ । ते । व॒र्मभि॑रिति॒
व॒र्म -भिः॑ । छा॒दयामि॑ । सोमः॑ । त्वा । राजा॑ । अ॒मृते॑न । अ॒भीति॑ । व॒स्ताम् ॥ उ॒रोः
। व॒रीयः॑ । व॒रिवः॑ । ते । अ॒स्तु । ज॒यन्त॑म् । त्वाम् । अ॒न्विति॑ । म॒दन्तु॑ । दे॒वाः
॥ यत्र॑ । बा॒णाः । स॒पन्त॑न्तीति॒ सं - प॑तन्ति । कु॒मा॒राः । वि॒शि॒खा इति॑ वि - शि॒खाः ।
इ॒व ॥ इन्द्रः॑ । नः । तत्र॑ । वृ॒त्रहे॑ति॒ वृत्र॑ - हा । वि॒श्वा॒हेति॑ वि॒श्वा - हा । श॒र्म । य॒च्छतु॑ ॥ 20

(दी॒या - ऽदा॒यो - ज॒यन्त्व॑ - मि॒त्रान् प्र - च॑त्वारि॒शच्च॑) (A4)

TS 4.6.5.1

प्राची॑म् । अ॒न्विति॑ । प्र॒दि॒शमि॑ति॒ प्र-दि॑शम् । प्रेति॑ । इ॒हि । वि॒द्वान् । अ॒ग्नेः । अ॒ग्ने । पु॒रो
अ॒ग्नि॒रिति॑ पु॒रः - अ॒ग्निः । भ॒व । इ॒ह ॥ वि॒श्वाः॑ । आ॒शाः॑ । दी॒द्यानः॑ । वी॒ति । भा॒हि ।
ऊ॒र्जम् । नः । धे॒हि । द्वि॒पद॑ इति॒ द्वि - प॑दे । चतु॑ष्पद॒ इति॑ चतुः - प॑दे ॥ क्र॒म॒द्धम् ।
अ॒ग्नि॒ना । नाक॑म् । उ॒ख्यम् । ह॒स्तेषु॑ । बिभ्र॑तः ॥ दि॒वः । पृ॒ष्ठम् । सु॒वः । ग॒त्वा । मि॒श्राः
। दे॒वेभिः॑ । आ॒द्धम् ॥ पृ॒थि॒व्याः । अ॒हम् । उ॒दिति॑ । अ॒न्तरि॑क्षम् । ए॒ति । अ॒रु॒हम् ।
अ॒न्तरि॑क्षात् । दि॒वम् । ए॒ति । अ॒रु॒हम् ॥ दि॒वः । नाक॑स्य । पृ॒ष्ठात् । सु॒वः । ज्यो॑तिः ।
अ॒गाम् । 21

TS 4.6.5.2

अ॒हम् ॥ सु॒वः । य॒न्तः । न । अ॒पेति॑ । ई॒क्षन्ते॑ । ए॒ति । द्याम् । रो॒हन्ति॑ । रो॒दसी॑ इति॒
॥ य॒ज्ञम् । ये । वि॒श्वतो॑धा॒रमि॑ति॒ वि॒श्वतः॑ - धा॒रम् । सु॒र्वि॒द्वा॒स इति॑ सु - वि॒द्वा॒सः । वि॒ते॒निर॑
इति॑ वि - ते॒निरे॑ ॥ अ॒ग्ने । प्रेति॑ । इ॒हि । प्र॒थमः॑ । दे॒वय॑तामि॒ति दे॒व - य॑ताम् । चक्षुः॑ ।

देवाना॑म् । उ॒त । म॒र्त्याना॑म् ॥ इ॒यक्ष॑माणाः । भृ॒गुभिरि॑ति भृ॒गु - भिः । स॒जोषा॑ इति स-जोषाः॑ ।
 । सु॒वः । य॒न्तु । यज॑मानाः । स्व॒स्ति ॥ न॒क्तोषा॑सा । स॒मन॑सेति स - म॒नसा॑ । वि॒रूपे॑ इति
 वि - रूपे॑ । धा॒पये॑ते इति । शि॒शुम् । ए॒कम् । स॒मीची॑ इति ॥ द्यावा॑ । क्षा॒मम् । रु॒क्मः ।
 अ॒न्तः । वी॒ति । भा॒ति । दे॒वाः । अ॒ग्निम् । धा॒रय॑न् । द्र॒विणो॑दा इति द्रविणः - दाः ॥ अ॒ग्ने
 । स॒हस्रा॑क्षेति सहस्र - अ॒क्ष । 22

TS 4.6.5.3

श॒तमृ॑द्ध॒न्नि॒ति श॒त - मृ॑द्धन् । श॒तम् । ते । प्रा॒णा इति॑ प्र-अ॒नाः । स॒हस्र॑म् । अ॒पान॑ इत्य॒प
 - अ॒नाः ॥ त्वम् । सा॒हस्र॑स्य॒ । रा॒यः । ई॒शिषे॑ । तस्मै॑ । ते । वि॒धेम॑ । वाजा॑य । स्वाहा॑
 ॥ सु॒पर्ण॑ इति सु-पर्णः । अ॒सि । ग॒रुत्मा॑न् । पृ॒थिव्या॑म् । सी॒दु । पृ॒ष्ठे । पृ॒थिव्याः॑ । सी॒दु
 । भा॒सा । अ॒न्तरि॑क्षम् । ए॒ति । पृ॒ण । ज्योति॑षा । दि॒वम् । उ॒दिति॑ । स्त॒भान् । तेज॑सा
 । दि॒शः । उ॒दिति॑ । दृ॒ह ॥ आ॒जुह्वा॑न् इत्या॑ - जुह्वा॑नः । सु॒प्रती॑क॒ इति॑ सु - प्रती॑कः ।
 पु॒रस्ता॑त् । अ॒ग्ने । स्वा॒म् । योनि॑म् । ए॒ति । सी॒दु । सा॒द्भ्या ॥ अ॒स्मिन् । स॒धस्थ॑ इति
 स॒ध - स्थे॑ । अधी॑ति । उ॒त्तर॑स्मि॒न्नित्यु॑त् - त॒रस्मि॑न् । वि॒श्वे॑ । दे॒वाः । 23

TS 4.6.5.4

यज॑मानः । च॒ । सी॒दुत् ॥ प्रे॒द्ध इति॑ प्र - इ॒द्धः । अ॒ग्ने । दी॒दिहि॑ । पु॒रः । नः॑ । अज॑स्रया
 । सू॒म्या॑ । य॒विष्ठ॑ ॥ त्वा॒म् । श॒श्वन्तः॑ । उ॒पेति॑ । य॒न्ति । वाजाः॑ ॥ वि॒धेम॑ । ते । पु॒रमे॑ ।
 जन्म॑न् । अ॒ग्ने । वि॒धेम॑ । स्तो॒मैः॑ । अ॒वरे॑ । स॒धस्थ॑ इति स॒ध - स्थे॑ ॥ यस्मा॑त् । योनेः॑ ।
 उ॒दारि॑थेत्यु॒त् - आरि॑थ । यजे॑ । तम् । प्रे॒ति । त्वे॑ इति । ह॒वी॒षि । जु॒हुरे॑ । समि॑द्ध इति सं
 - इ॒द्धे ॥ ता॒म् । स॒वितुः॑ । व॒रेण्य॑स्य । चि॒त्राम् । ए॒ति । अ॒हम् । वृ॒णे । सु॒मति॑मिति सु -
 म॒तिम् । वि॒श्वज॑न्या॒मिति॑ वि॒श्व - ज॒न्या॒म् ॥ या॒म् । अ॒स्य । क॒ण्वः । अ॒दुह॑त् । प्र॒पीना॑मिति
 प्र-पी॒नाम् । स॒हस्र॑धारा॒मिति॑ स॒हस्र॑ - धा॒राम् । 24

TS 4.6.5.5

पयसा । महीम् । गाम् ॥ सप्त । ते । अग्ने । समिध इति सम् - इधः । सप्त । जिह्वाः । सप्त । ऋषयः । सप्त । धाम । प्रियाणि ॥ सप्त । होत्राः । सप्तधेति सप्त - धा । त्वा । यजन्ति । सप्त । योनीः । एति । पृणस्व । घृतेन ॥ ईदृङ् । च । अन्यादृङ् । च । एतादृङ् । च । प्रतिदृङिति प्रति - दृङ् । च । मितः । च । संमित इति सं - मितः । च । सभरा इति स - भराः ॥ शुक्रज्योतिरिति शुक्र-ज्योतिः । च । चित्रज्योतिरिति चित्र-ज्योतिः । च । सत्यज्योतिरिति सत्य - ज्योतिः । च । ज्योतिष्मान् । च । सत्यः । च । ऋतपा इत्यृत-पाः । च । अत्यश्हा इत्यति - अश्हाः ॥ 25

TS 4.6.5.6

ऋतजिदित्यृत - जित् । च । सत्यजिदिति सत्य - जित् । च । सेनजिदिति सेन - जित् । च । सुषेण इति सु - सेनः । च । अन्त्यमित्र इत्यन्ति-अमित्रः । च । दूरे अमित्र इति दूरे - अमित्रः । च । गुणः ॥ ऋतः । च । सत्यः । च । ध्रुवः । च । धरुणः । च । धर्ता । च । विधर्तेति वि - धर्ता । च । विधारय इति वि-धारयः ॥ ईदृक्षासः । एतादृक्षासः । उ । स्विति । नः । सदृक्षासः । प्रतिसदृक्षास इति प्रति - सदृक्षासः । एति । इतन् ॥ मितासः । च । संमितास इति सं - मितासः । च । नः । ऊतये । सभरस इति स - भरसः । मरुतः । यज्ञे । अस्मिन् । इन्द्रम् । दैवीः । विशः । मरुतः । अनुवर्तमान इत्यनु-वर्तमानः । यथा । इन्द्रम् । दैवीः । विशः । मरुतः । अनुवर्तमान इत्यनु - वर्तमानः । एवम् । इमम् । यजमानम् । दैवीः । च । विशः । मानुषीः । च । अनुवर्तमान इत्यनु - वर्तमानः । भवन्तु ॥ 26

(अगाः - सहस्राक्ष - देवाः - सहस्रधारा - मत्यश्हा - अनुवर्तमानः - षोडश च) (A5)

TS 4.6.6.1

जीमूतस्य । इव । भवति । प्रतीकम् । यत् । वर्मी । याति । समदामिति स - मदाम् ।
उपस्थ इत्युप - स्थे ॥ अनाविद्धयेत्यना - विद्धया । तनुवा । जय । त्वम् । सः । त्वा ।
वर्मणः । महिमा । पिपुर्तु ॥ धन्वना । गाः । धन्वना । आजिम् । जयेम् । धन्वना ।
तीव्राः । समद इति स - मदः । जयेम् ॥ धनुः । शत्रोः । अपकाममित्यप - कामम् ।
कृणोति । धन्वना । सर्वाः । प्रदिश इति प्र - दिशः । जयेम् ॥ वक्ष्यन्ती । इव । इत् ।
एति । गनीगन्ति । कर्णम् । प्रियम् । सखायम् । परिष्वजानेति परि - स्स्वजाना ॥ योषा
। इव । शिङ्गे । विततेति वि - तता । अधीति । धन्वन् । 27

TS 4.6.6.2

ज्या । इयम् । समने । पारयन्ती ॥ ते इति । आचरन्ती इत्या - चरन्ती । समना । इव
। योषा । माता । इव । पुत्रम् । बिभृताम् । उपस्थ इत्युप - स्थे ॥ अपेति । शत्रून् ।
विद्धयताम् । सुविदान इति सं - विदाने । आत्नी इति । इमे इति । विष्फुरन्ती इति वि-स्फुरन्ती
। अमित्रान् ॥ बह्वीनाम् । पिता । बहुः । अस्य । पुत्रः । विश्वा । कृणोति । समना ।
अवगत्येत्यव - गत्य ॥ इषुधिरितीषु - धिः । सङ्काः । पृतनाः । च । सर्वाः । पृष्ठे । निनद्ध
इति नि - नद्धः । जयति । प्रसूत इति प्र - सूतः ॥ रथे । तिष्ठन् । नयति । वाजिनः । पुरः ।
यत्रयत्रेति यत्र-यत्र । कामयते । सुषारथिरिति सु - सारथिः ॥ अभीशूनाम् । महिमानम् । 28

TS 4.6.6.3

पनायत् । मनः । पश्चात् । अन्विति । यच्छन्ति । रश्मयः ॥ तीव्रान् । घोषान् । कृण्वते
। वृषपाणय इति वृष-पाणयः । अश्वाः । रथेभिः । सह । वाजयन्तः ॥ अवक्रामन्त इत्यव
- क्रामन्तः । प्रपदैरिति प्र - पदैः । अमित्रान् । क्षिणन्ति । शत्रून् । अनपव्ययन्त इत्यनप
- व्ययन्तः ॥ रथवाहनमिति रथ-वाहनम् । हविः । अस्य । नाम । यत्र । आयुधम् ।
निहितमिति नि - हितम् । अस्य । वर्म ॥ तत्र । रथम् । उपेति । शग्मम् । सदेम् ।

विश्वाहेति विश्वा - अहाँ । वयम् । सुमनस्यमाना इति सु - मनस्यमानाः ॥ स्वादुषसद इति स्वादु - ससदः । पितरः । वयोधा इति वयः - धाः । कृच्छ्रेश्रित इति कृच्छ्रे - श्रितः । शक्तीवन्त इति शक्ति - वन्तः । गभीराः ॥ चित्रसेना इति चित्र - सेनाः । इषुबला इतीषु - बलाः । अमृद्धाः । सतोवीरा इति सतः - वीराः । उरवः । व्रातसाहा इति व्रात - साहाः ॥ ब्राह्मणासः । 29

TS 4.6.6.4

पितरः । सोम्यांसः । शिवे इति । नः । द्यावापृथिवी इति द्यावा - पृथिवी । अनेहसा ॥ पूषा । नः । पातु । दुरितादिति दुः - इतात् । ऋतावृध इत्यृत - वृधः । रक्ष । मार्किः । नः । अघशस् इत्यघ - शस्ः । ईशत ॥ सुपर्णमिति सु - पर्णम् । वस्ते । मृगः । अस्याः । दन्तः । गोभिः । सन्नद्धेति सं - नद्धा । पतति । प्रसूतेति प्र - सूता ॥ यत्र । नरः । समिति । च । वीति । च । द्रवन्ति । तत्र । अस्मभ्यमित्यस्म - भ्यम् । इषवः । शर्म । यस्सन् ॥ ऋजीते । परीति । वृद्धिग्ध । नः । अशमा । भवतु । नः । तनूः ॥ सोमः । अधीति । ब्रवीतु । नः । अदितिः । 30

TS 4.6.6.5

शर्म । यच्छतु ॥ एति । जङ्घन्ति । सानु । एषाम् । जघनान् । उपेति । जिघ्रते ॥ अश्वाजनीत्यश्व - अजनि । प्रचेतस इति प्र - चेतसः । अश्वान् । समथ्स्विति समत् - सु । चोदय ॥ अहिः । इव । भोगैः । परीति । एति । बाहुम् । ज्यायाः । हेतिम् । परिबाधमान इति परि - बाधमानः ॥ हस्तघ्न इति हस्त - घ्नः । विश्वा । वयुनानि । विद्वान् । पुमान् । पुमांसम् । परीति । पातु । विश्वतः ॥ वनस्पते । वीड्वङ्ग इति वीडु - अङ्गः । हि । भूयाः । अस्मत्सुखेत्यस्मत् - सुखा । प्रतरण इति प्र - तरणः । सुवीर इति सु - वीरः ॥ गोभिः । सन्नद्ध इति सं - नद्धः । असि । वीडयस्व । आस्थातेत्या - स्थाता । ते । जयतु । जेतवानि ॥ दिवः । पृथिव्याः । परीति । 31

TS 4.6.6.6

ओजः । उद्धृतमित्युत् - भृतम् । वनस्पतिभ्य इति वनस्पतिभ्यः । परीति । आभृतमित्या - भृतम् । सहः ॥ अपाम् । ओज्मानम् । परीति । गोभिः । आवृतमित्या-वृतम् । इन्द्रस्य । वज्रम् । हविषा । रथम् । यज ॥ इन्द्रस्य । वज्रः । मरुताम् । अनीकम् । मित्रस्य । गर्भः । वरुणस्य । नाभिः ॥ सः । इमाम् । नः । हव्यदातिमिति हव्य - दातिम् । जुषाणः । देव । रथ । प्रतीति । हव्या । गृभाय ॥ उपेति । श्वासय । पृथिवीम् । उत । घाम् । पुरुत्रेति पुरु - त्रा । ते । मनुताम् । विष्टितमिति वि - स्थितम् । जगत् ॥ सः । दुन्दुभे । सजूरिति स - जूः । इन्द्रेण । देवैः । दूरात् । 32

TS 4.6.6.7

दवीयः । अपेति । सेध । शत्रून् ॥ एति । क्रन्दय । बलम् । ओजः । नः । एति । धाः । निरिति । स्थनिहि । दुरितेति दुः - इता । बाधमानः ॥ अपेति । प्रोथ । दुन्दुभे । दुच्छुनान् । इतः । इन्द्रस्य । मुष्टिः । असि । वीडयस्व ॥ एति । अमूः । अज । प्रत्यावर्तयेति प्रति - आवर्तय । इमाः । केतुमदिति केतु - मत् । दुन्दुभिः । वावदीति ॥ समिति । अश्वपर्णा इत्यश्व-पर्णाः । चरन्ति । नः । नरः । अस्माकम् । इन्द्र । रथिनः । जयन्तु ॥ 33

(धन्वन् - महिमानं - ब्राह्मणासो - ऽदितिः - पृथिव्याः परि - दूरा - देकचत्वारिंशच्च) (A6)

TS 4.6.7.1

यत् । अक्रन्दः । प्रथमम् । जायमानः । उद्यन्नित्युत्-यन् । समुद्रात् । उत । वा । पुरीषात् ॥ श्येनस्य । पक्षा । हरिणस्य । बाहू इति । उपस्तुत्यमित्युप - स्तुत्यम् । महि । जातम् । ते । अर्वन् ॥ यमेन । दुत्तम् । त्रितः । एनम् । आयुनक् । इन्द्रः ।

ए॒न॒म् । प्र॒थ॒मः । अ॒धी॒तिं । अ॒ति॒ष्ठ॒त् ॥ ग॒न्ध॒र्वः । अ॒स्य॒ । र॒श्ना॒म् । अ॒गृ॒ष्णा॒त् । सू॒रो॒त् ।
 । अ॒श्व॑म् । व॒स॒वः । नि॒रि॒तिं । अ॒त॒ष्ट ॥ अ॒सिं । य॒मः । अ॒सिं । आ॒दि॒त्यः । अ॒र्व॒न् ।
 । अ॒सिं । त्रि॒तः । गु॒ह्येन॑ । व्र॒तेन॑ ॥ अ॒सिं । सो॒मेन॑ । स॒मया॑ । वि॒पृ॒क्त इति॑ वि - पृ॒क्तः । 34

TS 4.6.7.2

आ॒हुः । ते । त्री॒णिं । दि॒वि । ब॒न्ध॑ना॒नि ॥ त्री॒णिं । ते । आ॒हुः । दि॒वि । ब॒न्ध॑ना॒नि
 । त्री॒णिं । अ॒प्स्वि॒त्य॑प् - सु । त्री॒णिं । अ॒न्तः । स॒मु॒द्रे ॥ उ॒त । इ॒व । मे । व॒रु॑णः
 । छ॒न्धि॒स् । अ॒र्व॒न् । य॒त्र । ते । आ॒हुः । प॒र॒म॒म् । ज॒नि॒त्र॑म् ॥ इ॒मा । ते । वा॒जि॒न् ।
 । अ॒व॒मार्ज॑ना॒नीत्य॑व - मा॒र्ज॑ना॒नि । इ॒मा । श॒फा॒ना॑म् । स॒नि॒तुः । नि॒धा॒नेति॑ नि - धा॒ना ॥
 अ॒त्र । ते । भ॒द्राः । र॒श्नाः । अ॒प॒श्य॑म् । ऋ॒त॒स्य॑ । याः । अ॒भिर॑क्ष॒न्ती॒र्य॑भि - र॒क्ष॑न्ति ।
 गो॒पा इति॑ गो - पाः ॥ आ॒त्मा॒न॑म् । ते । म॒न॑सा । आ॒रा॒त् । अ॒जा॒ना॒म् । अ॒वः । दि॒वा । 35

TS 4.6.7.3

प॒त॒य॑न्त॒म् । प॒त॒ङ्ग॑म् ॥ शि॒रः । अ॒प॒श्य॑म् । प॒थि॑भि॒रिति॑ प॒थि - भिः । सु॒गे॒भि॒रिति॑ सु - गे॒भिः
 । अ॒रे॒णु॑भि॒रित्य॑रे॒णु - भिः । जे॒ह॑मा॒न॒म् । प॒त॒त्रि ॥ अ॒त्र । ते । रू॒प॒म् । उ॒त्त॑म॒मित्यु॑त् -
 त॒म॒म् । अ॒प॒श्य॑म् । जिगी॑षमा॒ण॒म् । इ॒षः । ए॒तिं । प॒दे । गोः ॥ य॒दा । ते । म॒र्तः ।
 अ॒न्वि॒तिं । भो॒ग॑म् । आ॒न॑ट् । आ॒त् । इ॒त् । ग्र॒सि॑ष्ठः । ओ॒ष॑धीः । अ॒जी॒गः ॥ अ॒न्वि॒तिं ।
 त्वा । र॒थः । अ॒न्वि॒तिं । म॒र्यः । अ॒र्व॒न् । अ॒न्वि॒तिं । गा॒वः । अ॒न्वि॒तिं । भ॒गः । क॒नी॒ना॑म्
 ॥ अ॒न्वि॒तिं । ब्रा॒ता॑सः । त॒व । स॒ख्य॑म् । ई॒युः । अ॒न्वि॒तिं । दे॒वाः । म॒मि॒रे । वी॒र्य॑म् । 36

TS 4.6.7.4

ते ॥ हि॒र॑ण्यशृङ्ग इति॑ हि॒र॑ण्य - शृ॒ङ्गः । अ॒यः । अ॒स्य॒ । पा॒दाः । म॒नो॑ज॒वा इति॑ म॒नः - ज॒वाः
 । अ॒व॒रः । इ॒न्द्रः । आ॒सी॒त् ॥ दे॒वाः । इ॒त् । अ॒स्य॒ । ह॒वि॒र॒द्य॑मि॒तिं ह॒विः - अ॒द्य॑म् । आ॒य॒न् ।
 । यः । अ॒र्व॑न्त॒म् । प्र॒थ॒मः । अ॒द्य॒ति॑ष्ठ॒दित्य॑धि - अ॒ति॑ष्ठ॒त् ॥ ई॒र्मा॒न्ता॑स॒ इती॒र्म॒-अ॒न्ता॑सः ।
 सि॒लि॒क॒म॒द्व्य॑मा॒स इति॑ सि॒लि॒क॒-म॒द्व्य॑मा॒सः । स॒मि॒तिं । शू॒र॑णा॒सः । दि॒व्या॑सः । अ॒त्याः ॥

ह॒स्साः । इ॒व । श्रेणि॑श इति॑ श्रेणि - शः । य॒त॒न्ते । यत् । आक्षि॑षुः । दि॒व्यम् । अ॒ज्मम्
। अ॒श्वाः ॥ तव॑ । शरी॑रम् । प॒त॒यि॒ष्णु । अ॒र्व॒न् । तव॑ । चि॒त्तम् । वा॒तः । इ॒व । ध॒र्जी॑मान्
॥ तव॑ । शृ॒ङ्गाणि॑ । वि॒ष्टि॒तेति॑ वि - स्थि॒ता । पु॒रु॒त्रेति॑ पुरु - त्रा । अ॒र॒ण्येषु॑ । ज॒र्भुरा॑णा ।
च॒र॒न्ति ॥ उप॑ । 37

TS 4.6.7.5

प्रेति॑ । अ॒गात् । श॒सन॑म् । वा॒जी । अ॒र्वा । दे॒व॒द्री॑चेति॑ दे॒व॒द्री॑चा । मन॑सा । दी॒द्व्या॑नः ॥
अ॒जः । पु॒रः । नी॒य॒ते । नाभिः॑ । अ॒स्य । अ॒न्विति॑ । प॒श्चात् । क॒वयः॑ । य॒न्ति । रे॒भाः
॥ उप॑ । प्रेति॑ । अ॒गात् । प॒र॒मम् । यत् । स॒ध॒स्थ॒मिति॑ स॒ध - स्थ॒म् । अ॒र्वान् । अ॒च्छ ।
पि॒तर॑म् । मा॒तर॑म् । च ॥ अ॒द्य । दे॒वान् । जुष्ट॑तम् इति॑ जुष्ट - त॒म् । हि । गु॒म्याः । अथ॑
। एति॑ । शा॒स्ते । दा॒शुषे॑ । वा॒र्या॑णि ॥ 38

(विपृ॑क्तो - दि॒वा - वी॒र्य - मु॒पै - का॒न्नच॑त्वारि॒ंशच्च॑) (A7)

TS 4.6.8.1

मा । नः॑ । मि॒त्रः । व॒रु॑णः । अ॒र्य॒मा । आ॒युः । इ॒न्द्रः । ऋ॒भु॒क्षा इत्यृ॑भु - क्षाः । म॒रुतः॑
। प॒रीति॑ । ख्य॒न् ॥ यत् । वा॒जिनः॑ । दे॒व॒जा॑त॒स्येति॑ दे॒व - जा॑त॒स्य । स॒प्ते । प्र॒व॒क्ष्या॑म॒ इति॑
प्र - व॒क्ष्या॑मः । वि॒दथे॑ । वी॒र्या॑णि ॥ यत् । नि॒र्णि॒जेति॑ निः - नि॒जा । रे॒क्णा॑सा । प्रा॒वृ॒तस्य॑ ।
रा॒तिम् । गु॒भी॒ताम् । मु॒ख॒तः । न॒य॑न्ति ॥ सु॒प्रा॒डिति॑ सु - प्रा॒ड् । अ॒जः । मे॒म्य॑त् । वि॒श्वरू॑प
इति॑ वि॒श्व - रू॒पः । इ॒न्द्रा॒पू॒ष्णो॒रिती॑न्द्रा॒पू॒ष्णोः । प्रि॒यम् । अ॒पीति॑ । ए॒ति । पा॒थः ॥ ए॒षः ।
छा॒गः । पु॒रः । अ॒श्वेन॑ । वा॒जि॒ना । पू॒ष्णः । भा॒गः । नी॒य॒ते । वि॒श्वदे॑व्य इति॑ वि॒श्व - दे॒व्यः
॥ अ॒भि॒प्रि॒य॒मि॒त्य॒भि॒प्रि॒यम् । यत् । पु॒रो॒डा॒शम् । अ॒र्व॒ता । त्व॒ष्टा । इत् । 39

TS 4.6.8.2

ए॒न॒म् । सौ॒श्र॒व॒साय॑ । जि॒न्व॒ति ॥ यत् । ह॒वि॒ष्य॑म् । ऋ॒तु॒श इत्य॑तु - शः । दे॒व॒या॒न॒मि॒तिं दे॒व
- या॒न॑म् । त्रिः । मा॒नु॒षाः । प॒री॒ति । अ॒श्व॑म् । न॒य॑न्ति ॥ अ॒त्र । पू॒ष्णः । प्र॒थ॒मः । भा॒गः
। ए॒ति । य॒ज्ञम् । दे॒वेभ्यः॑ । प्र॒ति॒वे॒द॒य॒न्नि॒तिं प्र॒ति - वे॒द॒य॒न् । अ॒जः ॥ हो॒ता । अ॒द्भ॒र्युः ।
आ॒व॒या इत्या॑ - व॒याः । अ॒ग्नि॒मि॒न्ध इत्य॑ग्निं - इ॒न्धः । ग्रा॒व॒ग्रा॒भ इति॑ ग्रा॒व - ग्रा॒भः । उ॒त ।
श॒स्त्वा । सु॒वि॒प्र इति॑ सु - वि॒प्रः ॥ तेन॑ । य॒ज्ञेन॑ । स्वर॑कृ॒तेनेति॑ सु - अ॒र॒कृ॒तेन॑ । स्वि॑ष्टे॒नेति॑
सु - इ॒ष्टेन॑ । व॒क्षणाः॑ । ए॒ति । पृ॒ण॒द्धम् ॥ यू॒प॒व॒स्का इति॑ यू॒प - व॒स्काः । उ॒त । ये ।
यू॒प॒वा॒हा इति॑ यू॒प - वा॒हाः । च॒षा॒ल॑म् । ये । अ॒श्व॒यू॒पायेत्य॑श्व॒यू॒पाय॑ । त॒क्ष॑ति ॥ ये । च॒ ।
अ॒र्व॑ते । प॒च॑नम् । स॒भ॒र॒न्तीति॑ सं - भ॒र॑न्ति । उ॒तो इति॑ । 40

TS 4.6.8.3

तेषा॑म् । अ॒भि॒गू॒तिरि॒त्य॒भि - गू॒तिः । नः॑ । इ॒न्व॒तु ॥ उप॑ । प्रेति॑ । अ॒गा॒त् । सु॒म॒दि॒तिं सु -
म॒त् । मे॒ । अ॒धा॒यि॑ । म॒न्म॑ । दे॒वा॒ना॑म् । आ॒शाः॑ । उपेति॑ । वी॒त॒पृ॒ष्ठ इति॑ वी॒त - पृ॒ष्ठः ॥
अ॒न्वि॒तिं । ए॒न॒म् । वि॒प्राः॑ । ऋ॒ष॒भ॒यः । म॒द॒न्ति॑ । दे॒वा॒ना॑म् । पु॒ष्टे । च॒कृ॒म् । सु॒ब॒न्धु॒मि॒तिं सु
- ब॒न्धु॑म् ॥ यत् । वा॒जिनः॑ । दा॒मं । स॒दा॒न॒मि॒तिं सं - दा॒न॑म् । अ॒र्व॑तः । या । शी॒रू॒ष॒ण्यौ
। र॒श॒ना । र॒ज्जुः॑ । अ॒स्य॑ ॥ यत् । वा॒ । घ॒ । अ॒स्य॑ । प्र॒भृ॒त॒मि॒तिं प्र - भृ॒त॒म् । आ॒स्ये॑ ।
तृ॒ण॑म् । सर्वा॑ । ता । ते । अ॒पी॒तिं । दे॒वेषु॑ । अ॒स्तु ॥ यत् । अ॒श्व॑स्य । ऋ॒वि॒षः । 41

TS 4.6.8.4

म॒क्षि॒का । आ॒शं । यत् । वा॒ । स्वरौ॑ । स्व॒धि॒ता॒वि॒ति स्व - धि॒तौ । रि॒प्त॒म् । अ॒स्ति ॥ यत्
। ह॒स्त॒योः । श॒मि॒तुः । यत् । न॒खे॒षु । सर्वा॑ । ता । ते । अ॒पी॒तिं । दे॒वेषु॑ । अ॒स्तु ॥
यत् । ऊ॒व॒द्भ॒यम् । उ॒द॒र॒स्य॑ । अ॒प॒वा॒तीत्य॑प - वा॒तिं । यः । आ॒म॒स्य॑ । ऋ॒वि॒षः । ग॒न्धः ।
अ॒स्ति ॥ सु॒कृ॒तेति॑ सु - कृ॒ता । तत् । श॒मि॒तारः॑ । कृ॒ण्व॒न्तु । उ॒त । मे॒ध॑म् । शृ॒त॒पा॒क॒मि॒तिं
शृ॒त - पा॒क॑म् । प॒च॒न्तु ॥ यत् । ते । गा॒त्रा॑त् । अ॒ग्नि॒ना । प॒च्य॑मा॒नात् । अ॒भी॒तिं । शू॒ल॑म्
। नि॒ह॑त॒स्येति॑ नि - ह॒त॒स्य॑ । अ॒व॒धा॒व॒तीत्य॑व - धा॒व॑ति ॥ मा । तत् । भू॒म्या॑म् । ए॒ति ।

श्रिषत् ( ) । मा । तृणेषु । देवेभ्यः । तत् । उशद्भ्य इत्युशत् - भ्यः । रातम् । अस्तु ॥ 42

(इ - दुतो - ऋविषः - श्रिषथ् - सप्त च) (A8)

TS 4.6.9.1

ये । वाजिनम् । परिपश्यन्तीति परि-पश्यन्ति । पक्वम् । ये । ईम् । आहुः । सुरभिः । निरिति । हर । इति ॥ ये । च । अर्वतः । माऽसुभिक्षामिति माऽस - भिक्षाम् । उपासत् इत्युप - आसते । उतो इति । तेषाम् । अभिगूर्तिरित्यभि - गूर्तिः । नः । इन्वतु ॥ यत् । नीक्षणम् । माऽस्पचन्याः । उखायाः । या । पात्राणि । यूष्णः । आसेचनानीत्यां - सेचनानि ॥ ऊष्मण्यां । अपिधानेत्यपि - धानां । चरूणाम् । अङ्काः । सूनाः । परीति । भूषन्ति । अश्वम् ॥ निक्रमणमिति नि - क्रमणम् । निषदनमिति नि - सदनम् । विवर्तनमिति वि - वर्तनम् । यत् । च । पङ्कीशम् । अर्वतः ॥ यत् । च । पपौ । यत् । च । घासिम् । 43

TS 4.6.9.2

जघास । सर्वा । ता । ते । अपीति । देवेषु । अस्तु ॥ मा । त्वा । अग्निः । ध्वनयित् । धूमगन्धिरिति धूम - गन्धिः । मा । उखा । भ्राजन्ति । अभीति । वित्तु । जग्निः ॥ इष्टम् । वीतम् । अभिगूर्तमित्यभि - गूर्तम् । वषट्कृतमिति वषट् - कृतम् । तम् । देवासः । प्रतीति । गृभ्णन्ति । अश्वम् ॥ यत् । अश्वाय । वासः । उपस्तृणन्तीत्युप - स्तृणन्ति । अधीवासमित्यधि - वासम् । या । हिरण्यानि । अस्मै ॥ सन्दानमिति सं - दानम् । अर्वन्तम् । पङ्कीशम् । प्रिया । देवेषु । एति । यामयन्ति ॥ यत् । ते । सादे । महसा । शूकृतस्येति शू - कृतस्य । पार्णिषा । वा । कशया । 44

TS 4.6.9.3

वा । तुतोद ॥ सुचा । इव । ता । हविषः । अद्भरेषु । सर्वा । ता । ते । ब्रह्मणा ।

सू॒द॒यामि॑ ॥ च॒तु॒स्त्रि॒ंश॒दिति॑ च॒तुः - त्रि॒ंश॒त् । वा॒जिनः॑ । दे॒वब॑न्धो॒रिति॑ दे॒व - ब॒न्धोः । व॒ङ्गीः॑ । अ॒श्वस्य॑ । स्व॒धितिरिति॑ स्व - धि॒तिः । स॒मिति॑ । ए॒ति ॥ अ॒च्छि॒द्रा । गा॒त्रां । व॒युनां॑ । कृ॒णोत॑ । पर॑ष्परु॒रिति॑ पर॑ः - प॒रुः । अ॒नु॒घुष्ये॒त्यनु॑-घुष्यं । वी॒तिं । श॒स्त ॥ ए॒कः । त्व॒ष्टुः॑ । अ॒श्वस्य॑ । वि॒श॒स्तेति॑ वि - श॒स्ता । द्वा । य॒न्तारा॑ । भ॒वतः॑ । तथी॑ । ऋ॒तुः ॥ या । ते । गा॒त्राणाम् । ऋ॒तुथे॒त्यनु॑ - था । कृ॒णोमि॑ । ता॒तेति॑ ता - ता । पि॒ण्डा॒नाम् । प्रे॒तिं । जु॒होमि॑ । अ॒ग्नौ ॥ मा । त्वा । त॒पत् । 45

TS 4.6.9.4

प्रि॒यः । आ॒त्मा । अ॒पि॒यन्त॑मित्य॒पि - यन्त॑म् । मा । स्व॒धितिरिति॑ स्व - धि॒तिः । त॒नुवः॑ । ए॒ति । ति॒ष्ठि॒पत् । ते ॥ मा । ते । गृ॒द्धुः । अ॒वि॒श॒स्तेत्य॑वि - श॒स्ता । अ॒ति॒हाये॒त्यति॑-हायं । छि॒द्रा । गा॒त्राणि॑ । अ॒सिनां॑ । मि॒थुं । कः ॥ न । वै । उ । ए॒तत् । प्रि॒यसे॑ । न । रि॒ष्यसि॑ । दे॒वान् । इत् । ए॒षि । प॒थिभि॑रिति॑ प॒थि - भिः । सु॒गेभि॑रिति॑ सु - गे॒भिः ॥ ह॒री॒ इति॑ । ते । यु॒ञ्जं । पृ॒ष॒ती इति॑ । अ॒भूता॑म् । उ॒पेति॑ । अ॒स्थात् । वा॒जी । धु॒रि । रा॒स॒भस्य॑ ॥ सु॒गव्य॑मिति॑ सु - गव्य॑म् । नः । वा॒जी । स्व॒श्विय॑मिति॑ सु - अ॒श्विय॑म् । पु॒ंसः । पु॒त्रान् । उ॒त । वि॒श्वा॒पु॒षमिति॑ वि॒श्व - पु॒षम् । र॒यिम् ( ) ॥ अ॒ना॒गा॒स्त्वमि॒त्यना॑गाः - त्वम् । नः । अ॒दि॒तिः । कृ॒णोतु॑ । क्ष॒त्रम् । नः । अ॒श्वः । व॒न॒ताम् । ह॒विष्मा॑न् ॥ 46

(घा॒सिं-क॒शया॑ - त॒पद् - र॒यिं - न॒व॑ च) (A9)

praSna korvai with starting padams of 1 to 9 anuvAkams :-

(अ॒श्मन् - य इ॒मो - दे॒न - मा॒शुः - प्रा॒ची - जी॒मूत॑स्य - य॒द॒क्र॑न्दो - मा नो मि॒त्रो - ये वा॒जिनं॑ - न॒व)

korvai with starting padams of 1, 11, 21 series of pa jCAtis :-

(अ॒श्मन् - म॒नो॒यु॒जं - प्रा॒ची॒मनु॑ - श॒र्म य॑च्छतु - ते॒षां॒भि॒र्गू॒र्तिः - ष॒ट्त्वारि॑ंशत्)

4.6 चतुर्थकाण्डे षष्ठः प्रश्नः - परिषेचन-संस्काराभिधानं <https://www.vedavms.in> 20

first and last padam of sixth Prasam of Kaandam 4 :-

(अश्मन् - हविष्मान्)

॥ हरिः ॐ ॥ ॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां चतुर्थ काण्डे षष्ठः प्रश्नः समाप्तः ॥